

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Логопедія (дизартрія, порушення мови)
(шифр і назва навчальної дисципліни)
галузь знань 0101 Педагогічна освіта
(шифр і назва галузі знань)
напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»
(шифр і назва напрямку підготовки)
спеціальність _____
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____
(назва спеціалізації)
інститут, факультет, відділення Інститут людини
(назва інституту, факультету, відділення)

2017–2018 навчальний рік

Робоча програма «Логопедія» для студентів напрямку підготовки 6.010105
«Корекційна освіта (логопедія)»

Розробники:

Е.А. Данілавічюте, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Бабич Н.М., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від "06" вересня 2017 року № 1

Завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти
 (О.В. Мартинчук)

Розподіл годин звірено з робочим планом. Структура типова.

Заступник директора Інституту людини

Н. А. Клішевич

ЗМІСТ

Пояснювальна записка

Структура програми навчальної дисципліни

I. Опис предмета навчальної дисципліни

II. Тематичний план навчальної дисципліни

III. Програма

Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії

Змістовий модуль 2. Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи

Змістовий модуль 3. Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії

Змістовий модуль 4. Порушення голосу та система корекційного впливу з метою їх подолання

IV. Навчально-методична карта дисципліни «Логопедія»

V. Плани семінарських та практичних занять

VI. Завдання для самостійної роботи

VII. Індивідуальна навчально-дослідна робота

VIII. Система поточного та підсумкового контролю

IX. Методи навчання

X. Методичне забезпечення курсу

XI. Питання до екзамену

XII. Література

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Робоча навчальна програма з дисципліни «Логопедія» є нормативним документом Київського університету імені Бориса Грінченка, який розроблено кафедрою спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти на основі освітньо-професійної програми підготовки першого (бакалаврського) рівня відповідно до навчального плану для напряму підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)» денної форми навчання.

Робочу навчальну програму складено згідно з вимогами Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання. Програма визначає обсяг знань, які повинен опанувати здобувач першого (бакалаврського) рівня відповідно до вимог освітньо-професійної програми, алгоритм вивчення навчального матеріалу дисципліни «Логопедія», необхідне методичне забезпечення, складові та технологію оцінювання навчальних досягнень студентів.

Метою навчальної дисципліни «Логопедія» є формування у здобувачів першого (бакалаврського) рівня теоретико-методологічних знань про всі види порушень мовлення, про причини, що їх викликають, шляхи їх подолання та попередження; надати практичні навички роботи з дітьми на основі засвоєних прийомів виявлення, корекції та профілактики мовленнєвих розладів. Студенти протягом V семестру вивчають такі порушення мовлення, як дизартрія та порушення голосу.

Основними завданнями навчальної дисципліни «Логопедія» є:

– надати здобувачам першого (бакалаврського) рівня теоретичні знання щодо загальної характеристики мовленнєвих порушень «дизартрія» і «порушення голосу» в історичному аспекті, етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки протікання даних порушень мовлення за умов спонтанного та цілеспрямованого навчання та виховання;

– сформувані у здобувачів першого (бакалаврського) рівня уміння правильно діагностувати певну мовленнєву порушення та визначати ефективні шляхи корекційного впливу у різних категорій дітей із ТПМ;

– ознайомити здобувачів першого (бакалаврського) рівня з питаннями організації логопедичної допомоги та профілактики цих мовленнєвих порушень.

Вивчення дисципліни спрямоване на формування таких **професійних компетенцій**:

1.	<i>Загальні</i>	
1.1	Світоглядна	Наявність ціннісно-орієнтаційної позиції. Загальнокультурна ерудиція, широке коло інтересів. Розуміння значущості для власного розвитку історичного досвіду людства. Розуміння сутності і соціальної значущості майбутньої професії. .
1.2	Комунікативна	Здатність до міжособистісного спілкування, емоційної стабільності, толерантності.
1.3	Інформаційна	Здатність до самостійного пошуку та оброблення інформації з різних джерел для розгляду конкретних питань.
1.4	Науково-	Здатність виконувати навчально-дослідні завдання на основі аналітико-

	дослідницька	синтетичної мисленнєвої діяльності. Володіння науково-дослідними методами відповідно фахового спрямування. Обізнаність в особливостях проектної діяльності, готовність до її реалізації. Здатність до нестандартних рішень типових задач і здатність вирішувати нестандартні завдання. Здатність до реалізації дефектологічних, педагогічних, психологічних, лінгвістичних, медико-біологічних знань для постановки дослідницьких завдань в професійній діяльності
1.5	Самоосвітня	Здатність до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку. Спрямованість на розкриття особистісного потенціалу та самореалізацію.
2.	<i>Фахові</i>	
	Психолого-педагогічна	Володіння базовими знаннями про педагогічні системи навчання, виховання і освіти різних категорій дітей з психофізичними порушеннями, їхні потенційні можливості у досягненні певного рівня життєвої компетентності
	Медико-біологічна	Здатність оцінити структуру дефекту при порушеннях мовлення та функцій сенсорних систем; потенційні можливості розвитку різних сторін особистості кожної з категорії дітей з такими вадами; здатність оцінити клініко-фізіологічні особливості і закономірності фізичного і психічного розвитку дітей з мовленнєвими та сенсорними порушеннями
	Лінгвістична	Володіння знаннями з мовознавства (фонетики, фонології, орфоєпії, графіки), які є базовими при вивченні порушень усного і писемного мовлення
	Психолінгвістична	Володіння знаннями про закономірності мовленнєвого розвитку в онтогенезі, взаємозв'язку мовлення, мислення і свідомості; розуміння психолінгвістичної моделі мовленнєвої діяльності
	Корекційно-педагогічна	Володіння знаннями і здатністю до раціонального вибору і реалізації корекційно-освітніх програм, методик і технологій корекції порушень мовленнєвого розвитку в умовах особистісно-орієнтованого підходу до розвитку осіб з психофізичними порушеннями. Володіння знаннями та розуміння сучасних підходів до вивчення, освіти, розвитку, абілітації, реабілітації і соціальної адаптації осіб з психофізичними порушеннями в освітніх закладах, закладах соціального захисту та охорони здоров'я.
	Корекційно-методична	Застосовувати уміння: планувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури порушення, актуального стану і потенційних можливостей осіб з тяжкими порушеннями мовлення; здійснювати корекційно-педагогічну діяльність в установах освіти, охорони здоров'я та соціального захисту; організовувати корекційно-розвивальне освітнє середовище, добирати і використовувати навчально-методичне забезпечення. Здатність застосовувати сучасні освітні, реабілітаційні, інформаційні технології у роботі з дітьми, які мають порушення психофізичного розвитку в умовах навчальних закладів і реабілітаційних установ.
	Діагностико-корекційна	Володіння знаннями з психолого-педагогічного вивчення особливостей психофізичного розвитку, потенційних можливостей, потреб і досягнень дітей з особливими освітніми потребами.

		Здатність до проведення психолого-педагогічного обстеження осіб з порушеннями психофізичного розвитку, аналізу результатів комплексного медико-психолого-педагогічного обстеження осіб з психофізичними порушеннями на основі клініко-психолого-педагогічних класифікацій порушень розвитку. Володіння базовими знаннями і застосування методів корекційної роботи з розвитку психічної сфери дітей з особливими освітніми потребами. Здатність використовувати знання диференціальної діагностики при класифікації порушень мовленнєвого розвитку.
	Логодіагностична	Володіння комплексом логодіагностичних методик визначення рівня сформованості мовленнєвих функцій та мовленнєвої діяльності. Здатність продемонструвати інтегрування результатів діагностування у процесі складання психолого-педагогічного та логопедичного заключення.
	Логокорекційна	Здатність здійснювати цілеспрямований добір методик і технологій для корекції психомоторного та мовленнєвого розвитку дітей з тяжкими порушеннями мовлення; Володіння методиками і технологіями корекції та розвитку мовленнєвої діяльності при різних мовленнєвих порушеннях. Здатність використовувати ігрову діяльність для формування та корекції правильного дихання, артикуляційних укладів, вимови, накопичення словника, вдосконалення граматичних форм мовлення, розвитку фонематичного сприймання; когнітивного розвитку.

Після вивчення навчальної дисципліни здобувач другого (магістерського) рівня повинен продемонструвати такі **результати навчання**:

- здатність продемонструвати знання етіології, механізмів, симптоматики, класифікації, динаміки протікання таких порушень мовлення, як дизартрії і порушення голосу, їх причини, механізми, структуру, симптоматику; методики корекційної роботи з подолання мовленнєвих порушень;
- здатність проводити кваліфіковане психолого-педагогічне обстеження з метою визначення протікання мовленнєвого та психічного розвитку, відповідності його віковим нормам, а також структури дефекту при таких мовленнєвих порушеннях, як дизартрія та порушення голосу;
- володіння методами диференційованої діагностики для визначення виду порушень;
- здатність здійснювати корекційний вплив, володіти методами навчання та виховання дітей з мовленнєвою патологією при дизартрії та порушення голосу;
- здатність впроваджувати в практику різні профілактичні засоби з метою попередження виникнення мовленнєвих вад або вторинних відхилень у психічному розвитку дитини;
- здатність здійснювати консультування дітей та дорослих з відхиленнями у мовленнєвому розвитку, їхніх батьків та педагогів з проблеми навчання, розвитку, життєвого та професійного самовизначення;
- здатність продемонструвати володіння прийомами навчання дітей із порушеннями мовлення навчальних предметів в загальноосвітніх та спеціальних корекційних закладах.

Вивчення навчальної дисципліни «Логопедія» базується на принципах Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС) організації навчання.

На практичних заняттях студенти уточнюють, поглиблюють, систематизують, узагальнюють та закріплюють отримані в процесі лекційної та самостійної роботи знання й уміння.

Кількість годин, відведених навчальним планом на вивчення дисципліни, становить 150 год., з них: 28 год. – лекції, 14 год. – практичні заняття, 14 год. – семінарські заняття, самостійна робота – 56 год., модульний контроль - 8 год., самостійна робота з підготовки до складання екзамену – 30 год.

Вивчення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни «Логопедія» завершується складанням екзамену.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

I. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 5	Галузь знань 0101 «Педагогічна освіта»	нормативна
	Напрямок підготовки 6.010105 «Корекційна освіта (логопедія)»	
		Рік підготовки
Змістових модулів – 4		3-й
Науково-дослідне завдання – 30 б.		Семестр
Загальна кількість годин – 150		5-й
		Лекції
		28 год.
		Практичні,
		14 год.
		семінарські
		14 год.
		Модульний контроль
		8 год.
		Самостійна робота
		56 год.
		Вид контролю:
		Іспит
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента – 4	Освітній рівень: <u>перший (бакалаврський)</u>	

II. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№ п/п	Назви теоретичних розділів	Разом	Аудиторних	Лекцій	Практичних	Семінарських	Індивідуальна робота	Самостійна робота	Модульний контроль
<i>Змістовий модуль 1. Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії</i>									
1.	Анатомо-фізіологічні та психофізіологічні основи мовлення.	6	4	2		2		2	
2.	Нейродинаміка як основа розвитку загальної та мовленнєвої моторики.	6	4	2				2	
	<i>Разом</i>	12	8	4	0	2	0	4	0
<i>Змістовий модуль 2. Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи</i>									
3.	Сучасні погляди на дизартрію.	8	4	2	2			4	
4.	Кваліфікація дизартрії на основі принципу локалізації мозкового ураження.	6	2	2				4	
5.	Кваліфікація дизартрії на основі синдромологічного підходу.	6	2	2				4	
	<i>Разом</i>	22	8	6	2	0	0	12	2
<i>Змістовий модуль 3. Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії</i>									
6.	Сутність всебічного обстеження та оцінки особливостей розвитку при дизартрії.	6	2	2				4	
7.	Процедура обстеження мовлення та моторики.	8	4	2	2			4	
8.	Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії.	8	4	2	2			4	
9.	Специфічні напрями подолання порушень розвитку при дизартрії.	6	2	2				4	
10.	Стратегії логопедичного впливу.	6	2	2		2		4	
	<i>Разом</i>	36	14	10	4	2	0	20	2

Змістовий модуль 4. Порушення голосу та система корекційного впливу з метою їх подолання									
11.	Голос та його акустичні властивості.	11	6	2	2	2		5	
12.	Обстеження голосових порушень	11	6	2	2	2		5	
13	Класифікація порушень голосу	11	6	2	2	2		5	
14.	Методика корекційної роботи	13	8	2	2	4		5	
	<i>Разом</i>	50	26	8	8	10		20	4
	Семестровий контроль	30							
	Разом за навчальним планом	150	56	28	14	14	0	56	8

III. ПРОГРАМА

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії

Лекція 1. *Анатомо-фізіологічні та психофізіологічні основи мовлення (2 год)*

Акт мовлення – узгоджена робота системи органів (центрально та периферична частини мовленнєвого апарату). Онтогенез мовлення у контексті психомоторного розвитку організму дитини.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 11, 14.

Лекція 2. *Нейродинаміка як основа розвитку загальної та мовленнєвої моторики (2 год.)*

Взаємозв'язок загальної та мовленнєвої моторики в умовах звичайного та порушеного розвитку (модель ДЦП): уявлення про специфіку порушень опорно-рухового апарату та мовлення. Роль пластичності та компенсації у розвитку організму дитини (модель ДЦП). Нейродинаміка та умови створення позитивних нейродинамічних змін (модель ДЦП) як основи компенсації.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 11, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи

Лекція 3. *Сучасні погляди на дизартрію (2 год.)*

Поняття про дизартрію, анартрію. Короткі відомості з проблеми вивчення дизартрії в теорії та практиці логопедії. Характеристика ступенів прояву та різновидів неврологічної патології як основи виникнення дизартрії. Основні порушення при дизартрії (структура дефекту). Класифікації дизартрії.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 9.

Додаткова література: 10, 14.

Лекція 4. *Кваліфікація дизартрії на основі принципу локалізації мозкового ураження (2 год.)*

Характеристика форм дизартрії (бульбарна, псевдобульбарна, екстрапірамідна, коркова, мозочкова тощо): нейрофізіологічні механізми, специфіка моторних розладів, особливості мовлення.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 9.

Додаткова література: 11, 12, 14.

Лекція 5. *Кваліфікація дизартрії на основі синдромологічного підход (2 год.)*

Характеристика форм дизартрії (спастико-паретична, спастико-ригідна, гіперкінетична, атактична тощо): нейрофізіологічні механізми, специфіка моторних розладів, особливості мовлення.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 9.

Додаткова література: 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії

Лекція 6. *Сутність всебічного обстеження та оцінки особливостей розвитку при дизартрії (2 год.)*

Загальний алгоритм обстеження: періоди домовленнєвого та мовленнєвого розвитку.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 11, 14.

Лекція 7. *Процедура обстеження мовлення та моторики (2 год.)*

Діагностика стану сформованості передумов мовленнєвого розвитку. Діагностика стану сформованості мовлення: вивчення анамнестичних даних; обстеження артикуляційного апарату, м'язової мускулатури, звуковимови та лексико-граматичного ладу мовлення, просодичних компонентів мовлення, фонематичних процесів, читання та письма; виявлення легких дизартричних розладів; особливості кваліфікації складних поєднаних порушень. Діагностика стану сформованості моторики: динамічного праксису; просторового, конструктивного праксису; праксису пози руки; вивчення психомоторного профілю та відчуття ритму.

Основна література: 1, 3, 4, 9.

Додаткова література: 10, 14.

Лекція 8. *Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії (2 год.)*

Принципи, задачі і методи реабілітації при дизартрії. Єдність лікувальних, психологічних та педагогічних (логопедичних, загальнодидактичних) заходів у подоланні порушень при дизартрії.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Додаткова література: 12, 13.

Лекція 9. *Специфічні напрями подолання порушень розвитку при дизартрії (2 год.)*

Нормалізація м'язового тону. Розвиток моторики артикуляційного апарату та пальців рук, дихальної функції та голосу. Формування просодичної сторони мовлення. Розвиток фонетичної, лексико-граматичної сторони мовлення. Розвиток

сенсорних та психічних функцій. Структура і зміст логопедичних занять з подолання дизартрії. Зміст, методи і прийоми логокорекційної роботи з усунення легких дизартричних розладів. (2 години)

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Додаткова література: 10, 11, 12, 14.

Лекція 10. *Стратегії логопедичного впливу (2 год.).*

Подолання гіперсаливації, гальмування гіперкінезів, нормалізація тону м'язів засобами масажу, розвиток дихання, артикуляційної моторики, рухів кисті руки, ритмізація загальної та дрібної моторики, міогімнастика. Сучасні логопедичні технології подолання дизартрії (анартрії). Організація та забезпечення невербальних засобів комунікації. Сенсорне виховання в умовах дизартрії. Методика каліграфотерапії.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Додаткова література: 13, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

ПОРУШЕННЯ ГОЛОСУ ТА СИСТЕМА КОРЕКЦІЙНОГО ВПЛИВУ З МЕТОЮ ЇХ ПОДОЛАННЯ

Лекція 11. *Голос та його акустичні властивості (2 год.).*

Поняття про голос, як явище. Види голосу з точки зору механізму утворення. Акустичні властивості голосу: сила, тембр, висота, резонанс. Механізм голосоутворення. Вікові особливості голосу. Історія розвитку фонопедії.

Розвиток голосу у дітей. Значення дихання в голосоутворенні: типи фізіологічного дихання – грудний, черевний, змішаний. Відмінність фонаційного дихання в кількості дихальних рухів у хвилину, тривалості видиху і самого способу дихання. Розвиток і становлення голосу. Формування голосу в залежності від будови тіла, ендокринної і психічної сфери. Період мутації голосу у дітей – початкова, пікова і кінцева стадії. Зміни голосу в піковій стадії мутації. Ознаки тривалої і патологічної мутації – зміни висоти, падіння сили і порушення тембру голосу. Профілактична і корекційна робота логопеда в цей період. Значення праць вітчизняних і закордонних учених (О.М. Малютіна, І.І. Левідова, Ф. Ф. Заседателева, Л. Д. Работнова, М. Ф. Фомічева, В. Г. Єрмолаєва, М. Гутцман, І. С. Максимова, К. Вільсон) для розвитку фоніатрії і вивчення фізіології голосу. Визначення фонопедії як фізіологічного методу, що дає стійкий і позитивний результат. Сучасний стан проблеми.

Основна література: 1,6,7,8,9,10.

Додаткова література: 1,3,6,7,8.

Лекція 12. *Обстеження голосових порушень (2 год.).*

Сучасна класифікація порушень голосу. Функціональні розлади голосової функції та їх причини. Поняття гіпотонусної дистонії, гіпертонусної дистонії,

спастичної дистонії, мутаційної дистонії, фонастенії та функціональної афонії, органічної дистонії. Органічні розлади голосової функції та їх причини.

Виділення в основі класифікації етіології і патогенезу. Поділ патології голосу на центральну і периферійну, кожна з яких може бути органічною і функціональною. Визначення переважного порушення нервово-м'язового апарату гортані – гіпотонусного і гіпертонусного. Органічні порушення голосу. Периферійні парези і паралічі гортані, їхні причини, клінічна картина і характеристика голосової патології. Залежність змін голосу і функції дихання від положення паралізованої половини гортані. Методика логопедичної роботи. Порушення голосу при хронічних ларингітах. Компенсована, субкомпенсована і декомпенсована форми хронічних ларингітів. Залежність голосової патології від форми захворювання. Значення логопедичного впливу в комплексі заходів щодо відновлення голосу.

Основна література: 1,6,7,8,9,10.

Додаткова література: 1,3,6,7,8.

Лекція 13. *Класифікація порушень голосу (2 год.)*

Клінічне обстеження голосу. Схема обстеження голосу. Суб'єктивні методи дослідження. Об'єктивні методи дослідження: мікроларингоскопія, ларингостробоскопія, ехографія, КТ, МРТ, спектральний аналіз голосу, фонетографія, електроміографія, аудіо логічне обстеження. Логопедичне обстеження голосу: загальна характеристика мовлення, будова і функції артикуляційного апарату, стан дихальної фонації, перцептивна оцінка голосу.

Методи дослідження – клінічні, інструментальні, педагогічні спостереження. Ларингоскопічне дослідження гортані, визначення тону голосових складок, рухливості гортані, тривалості фонації. Глоттографія – аналіз якості змикання голосових складок за електричним сигналом. Значення педагогічного спостереження для діагностики голосових порушень. Аудитивна оцінка основних характеристик голосу в ході дослідження. Добір мовленнєвого матеріалу для обстеження голосової функції.

Основна література: 1,6,7,8,9,10.

Додаткова література: 1,3,6,7,8.

Лекція 4. *Методика корекційної роботи (2 год.)*

Поняття фонопедії, її мета та завдання. Корекційна робота при функціональних порушеннях голосу. Корекційна робота при парезах чи паралічах гортані. Корекційна робота після резекції гортані. Розгляд методики С. Таптпової. Голосоутворюючі апарати.

Етапи корекційних заходів: активізація рухової функції гортані (виявлення компенсаторних можливостей організму), нормалізація функції дихання, голосові вправи, функціональні тренування, спрямовані на координацію дихання і фонації. Прийоми корекції дихання, оволодіння оптимальними умовами голосоподачі. Організація логопедичної допомоги дітям і дорослим, що страждають на різні патології голосу.

Основна література: 1,6,7,8,9,10.

Додаткова література: 1,3,6,7,8.

IV. НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНА КАРТА ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГОПЕДІЯ»

V семестр

Разом: 150 год., з них 28 год. – лекції, 14 год. – семінарських заняття, 14 год. – практичних заняття, самостійна робота – 56 год., модульний контроль – 8 год., семестровий контроль – 36.

Модулі	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2		
Назва модуля	<i>Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії (23 бали)</i>		<i>Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи (54 бали)</i>		
Лекції	1	2	3	4	5
Теми лекцій	Анатомо-фізіологічні та психофізіологічні основи мовлення (1 б.)	Нейродинаміка як основа розвитку загальної та мовленнєвої моторики (1 б.)	Сучасні погляди на дизартрію. (1 б.)	Кваліфікація дизартрії на основі принципу локалізації мозкового ураження. (1 б.)	Кваліфікація дизартрії на основі синдромологічного підходу. (1 б.)
Бали за роботу на практ./сем.	10 балів		10 балів		
Теми практичних/семінарських занять	Науково теоретичні засади вивчення дизартрії (1 б.)		Сучасні погляди на дизартрію. (1 б.)		
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль	-		модульна контрольна робота №1 (25 балів)		

Модулі	Змістовий модуль 3				
Назва модуля	<i>Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії (118 балів)</i>				
Лекції	6	7	8	9	10
Теми лекцій	Сутність всебічного обстеження та оцінки особливостей розвитку при дизартрії. (1 б.)	Процедура обстеження мовлення та моторики. (1 б.)	Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії. (1 б.)	Специфічні напрями подолання порушень розвитку при дизартрії. (1 б.)	Стратегії логопедичного впливу. (1 б.)
Бали за роботу на практич./сем)	10 балів		10 балів		10 балів
Теми практичних/ семінарських занять	Сутність та процедура всебічного обстеження мовлення та оцінки особливостей розвитку при дизартрії. (1 б.)		Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії. (1 б.)		Стратегії логопедичного впливу. (1 б.)
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль	Модульна контрольна робота №2 (25 балів)				
Науково-дослідна робота	30 балів				

Модулі	Змістовий модуль 4			
Назва модуля	<i>Порушення голосу та система корекційного впливу з метою їх подолання (163 бали)</i>			
Лекції	11	12	13	14
Теми лекцій	Голос та його акустичні властивості (1 б.)	Класифікація порушень голосу (1 б.)	Обстеження голосових порушень (1 б.)	Методика корекційної роботи (1 б.)
Семінарські заняття	1	2	3	4-5
	Анатомо-фізіологічні механізми голосоутворення. (1 б.)	Причини та механізми порушень голосу. (1 б.)	Обстеження голосових порушень (1 б.)	Медико-педагогічний комплекс заходів по подоланню порушень голосу. (2 б.)
Бали за сем. Заняття	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Практичні заняття	1	2	3	4
Практичні заняття	Сучасні підходи до профілактики голосових порушень у дітей. (1 б.)	Комплекс фізичних і дихальних вправ при порушеннях голосу. (1 б.)	Профілактика голосових розладів та гігієна голосу. (1 б.)	Профілактика голосових розладів та гігієна голосу. (1 б.)
Бали за практичні заняття	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самостійна робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Поточний контроль	модульна контрольна робота №3 (25 балів)		модульна контрольна робота №4 (25 балів)	
Підсумковий контроль	ЕКЗАМЕН 40 балів Розрахунок коефіцієнту: 358:60=5,96			

V. ПЛАНИ СЕМІНАРСЬКИХ ТА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії

Тема 1. Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії

План:

1. Анатомо-фізіологічні та психофізіологічні основи мовлення:
 - 1) акт мовлення – узгоджена робота системи органів (центральна та периферична частини мовленнєвого апарату);
 - 2) онтогенез мовлення у контексті психомоторного розвитку організму дитини.
2. Нейродинаміка як основа розвитку загальної та мовленнєвої моторики:
 - 1) взаємозв'язок загальної та мовленнєвої моторики в умовах звичайного та порушеного розвитку (модель ДЦП): уявлення про специфіку порушень опорно-рухового апарату та мовлення;
 - 2) роль пластичності та компенсації у розвитку організму дитини (модель ДЦП);
 - 3) нейродинаміка та умови створення позитивних нейродинамічних змін (модель ДЦП) як основи компенсації.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 11, 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи

Тема 2. Сучасні погляди на дизартрію.

План:

I. Теоретична частина:

1. Поняття про дизартрію, анартрію.
2. Відомості з проблеми вивчення дизартрії в теорії та практиці логопедії.
3. Характеристика ступенів прояву та різновидів неврологічної патології як основи виникнення дизартрії.
4. Характеристика форм дизартрії (нейрофізіологічні механізми, специфіка моторних розладів, особливості мовлення):
 - 1) бульбарна дизартрія;
 - 2) псевдобульбарна дизартрія ;
 - 3) екстрапірамідна дизартрія;
 - 4) коркова дизартрія;
 - 5) мозочкова дизартрія.
5. Основні порушення при дизартрії (структура дефекту).

II. Тестовий контроль знань.

Основна література: 1, 2, 3, 4, 9.

Додаткова література: 14.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ Ш

Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії

Тема 3. Сутність та процедура всебічного обстеження мовлення та оцінки особливостей розвитку при дизартрії.

План:

I. Теоретична частина:

1. Загальний алгоритм обстеження:
 - 1) період домовленнєвого розвитку;
 - 2) період мовленнєвого розвитку.
3. Діагностика стану сформованості мовлення:
 - 1) вивчення анамнестичних даних;
 - 2) обстеження артикуляційного апарату, м'язової мускулатури, звуковимови та лексико-граматичного ладу мовлення, просодичних компонентів мовлення, фонематичних процесів, читання та письма;
 - 3) виявлення легких дизартричних розладів;
 - 4) особливості кваліфікації складних поєднаних порушень.
3. Діагностика стану сформованості моторики:
 - 1) динамічного праксису;
 - 2) просторового, конструктивного праксису;
 - 3) праксису пози руки;
 - 4) вивчення психомоторного профілю та відчуття ритму.

II. Тестовий контроль знань.

Основна література: 1, 3, 4.

Додаткова література: 11, 14.

Тема 4. Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії.

План:

I. Теоретична частина:

1. Принципи, задачі і методи реабілітації при дизартрії.
2. Єдність лікувальних, психологічних та педагогічних (логопедичних, загальнодидактичних) заходів у подоланні порушень при дизартрії.
3. Нормалізація м'язового тону.
4. Розвиток моторики артикуляційного апарату та пальців рук, дихальної функції та голосу.
5. Формування просодичної сторони мовлення.
6. Розвиток фонетичної, лексико-граматичної сторони мовлення.
7. Розвиток сенсорних та психічних функцій.
8. Структура і зміст логопедичних занять з подолання дизартрії.
9. Зміст, методи і прийоми логокорекційної роботи з усунення легких дизартричних розладів.

II. Тестовий контроль знань.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Додаткова література: 12, 13.

Тема 5. Стратегії логопедичного впливу.

План:

I. Теоретична частина:

1. Подолання гіперсалівації, гальмування гіперкінезів, нормалізація тону м'язів засобами масажу, розвиток дихання, артикуляційної моторики, рухів кисті руки, ритмізація загальної та дрібної моторики, міогімнастика.

2. Сучасні логопедичні технології подолання дизартрії (анартрії).

3. Організація та забезпечення невербальних засобів комунікації.

4. Сенсорне виховання в умовах дизартрії.

5. Методика каліграфотерапії.

II. Тестовий контроль знань.

Основна література: 2, 3, 4, 5, 6, 9.

Додаткова література: 13.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Порушення голосу та система корекційного впливу з метою їх подолання

Семінарське заняття №1

Тема 1. Анатомо-фізіологічні механізми голосоутворення

План:

I. Теоретична частина:

1. Поняття про голос, як явище.

2. Види голосу з точки зору механізму утворення.

3. Акустичні властивості голосу: сила, тембр, висота, резонанс.

4. Механізм голосоутворення.

5. Вікові особливості голосу.

6. Історія розвитку фонетичної системи.

II. Виконання самостійної роботи в зошиті.

III. Тестовий контроль знань.

Основна література: 1,6,7.

Додаткова література: 3,6,8.

Семінарське заняття №2

Тема 2. Причини та механізми порушень голосу.

План:

I. Теоретична частина:

1. Сучасна класифікація порушень голосу.

2. Функціональні розлади голосової функції та їх причини.

3. Органічні розлади голосової функції та їх причини.
II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
III. Тестовий контроль знань.
Основна література: 7, 8, 9.
Додаткова література: 1,3,6,7.

Семінарське заняття №3

Тема 3. Обстеження голосових порушень

План

- I. Теоретична частина
1. Клінічне обстеження голосу. Схема обстеження голосу. Суб'єктивні методи дослідження та об'єктивні методи дослідження.
 2. Логопедичне обстеження голосу: загальна характеристика мовлення, будова і функції артикуляційного апарату, стан дихальної фонації, перцептивна оцінка голосу.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
III. Тестовий контроль знань.
Основна література: 1,7,10.
Додаткова література: 7,8.

Семінарське заняття №4-5

Тема 4. Медико-педагогічний комплекс заходів по подоланню порушень

План:

- I. Теоретична частина:
1. Корекційна робота при функціональних порушеннях голосу.
 2. Корекційна робота при парезах чи паралічах гортані.
 3. Корекційна робота після резекції гортані.
- II. Виконання самостійної роботи в зошиті.
III. Тестовий контроль знань.
Основна література: 7, 8, 9.
Додаткова література: 3,7,8.

Практичне заняття №1

Тема 1. Сучасні підходи до профілактики голосових порушень у дітей.

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- корекційна робота при функціональних порушеннях голосу;
- корекційна робота при парезах чи паралічах гортані;
- корекційна робота після резекції гортані;
- методика С. Таптпової;
- голосоутворюючі апарати;
- прийоми корекції дихання, оволодіння оптимальними умовами голосоподачі.

План заняття

- I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.
1. Інтерактивна взаємодія (виступи та обговорення):

- 1) Ефективність сучасних підходів до корекції голосових порушень.
- 2) Сучасні методики профілактики голосових порушень.
- 3) Сучасні голосоутворюючі апарати.

II. Практична частина.

1. Робота в парах. Апробація сучасних методик корекції голосових порушень.
2. Аналіз та узагальнення результатів практичної роботи.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література: 6,7,8,9.

Рекомендована додаткова література: 1,3,6.

Практичне заняття №2

Тема 2. Комплекс фізичних і дихальних вправ при порушеннях голосу.

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- активізація рухової функції гортані (виявлення компенсаторних можливостей організму);
- нормалізація функції дихання, голосові вправи, функціональні тренування, спрямовані на координацію дихання і фонації. Прийоми корекції дихання, оволодіння оптимальними умовами голосоподачі. Організація логопедичної допомоги дітям і дорослим, що страждають на різні патології голосу.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Інтерактивна взаємодія (виступи та обговорення):

- 1) Застосування вправ для розвитку дихання та рухливості артикуляційного апарату із логопедичної практики.
- 2) Вплив дихальних вправ на голос.

II. Практична частина.

1. Робота в парах. Відпрацювання фізичних і дихальних вправ для корекції голосу.
2. Аналіз та узагальнення результатів практичної роботи.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література: 1, 6,7,10.

Рекомендована додаткова література: 3,6,8.

Практичне заняття №3

Тема 3. Профілактика голосових розладів та гігієна голосу.

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- перевтома і голос;
- здорова прожнина рота, як засіб профілактики порушень голосу;
- вплив гормонального фону на голос;
- психічний стан і голо;
- підтримка голосового тону;
- режим і голос;

- голос і правильне харчування;
- імунітет і голос.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Інтерактивна взаємодія (виступи та обговорення):

- 1) Вплив стану здоров'я на голос.
- 2) Гігієна і охорона голосу дітей.

II. Практична частина.

1. Робота в парах. Відпрацювання голосових вправ.
2. Аналіз та узагальнення результатів практичної роботи.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література: 6,8,9.

Рекомендована додаткова література: 1,6,7,8.

Практичне заняття №4

Тема 4. Профілактика голосових розладів та гігієна голосу.

Під час підготовки до заняття студентам необхідно опрацювати питання:

- перевтома і голос;
- здорова прожнина рота, як засіб профілактики порушень голосу;
- вплив гормонального фону на голос;
- психічний стан і голо;
- підтримка голосового тону;
- режим і голос;
- голос і правильне харчування;
- імунітет і голос.

План заняття

I. Теоретична частина. Понятійно-категоріальний апарат теми.

1. Інтерактивна взаємодія (виступи та обговорення):

- 1) Основні правила, що забезпечують збереження здоров'я голосового апарату.
- 2)Обовязкові складові гігієни голосу логопеда на шляху до справжньої майстерності.

II. Практична частина.

1. Робота в парах. Відпрацювання голосових вправ для профілактики порушень голосу у логопеда.
2. Аналіз та узагальнення результатів практичної роботи.
3. Перевірка виконання самостійної роботи.

Рекомендована основна література: 1, 7, 8, 9, 10.

Рекомендована додаткова література: 1, 3, 6.

VI. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Науково-теоретичні засади вивчення дизартрії

Тема 1-2. Нейродинаміка як основа розвитку загальної та мовленнєвої моторики.

Підготувати доповідь з теми: «Провідні технології надання допомоги при ДЦП» (на вибір: «Кондуктивна педагогіка», «Бобат-терапія», «Войта-терапія», «Метод СІНР В. Козьявкіна», «Метод нейродинамічної корекції рухів А. Смолянінова»).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Дизартрія як результат органічного ураження нервової системи

Тема 1. Кваліфікація дизартрії на основі принципу локалізації мозкового ураження.

Скласти таблицю-схему відображення структури дефекту відповідно до кожної з клінічних форм дизартрії.

Тема 2. Кваліфікація дизартрії на основі синдромологічного підходу.

Скласти таблицю-схему відображення структури дефекту, відповідно до кожної зі змішаних форм дизартрії при ДЦП.

Тема 3. Легкі дизартричні розлади.

Підготувати конспект розділу праці Лопатіної Л.В., Серебрякової Н.В.: «Розвиток фонетико-фонематичної сторони мовлення у дошкільників із стертою формою дизартрії» (1994р.).

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Комплексний підхід до діагностики та реабілітації при дизартрії

Тема 1. Сутність всебічного обстеження та оцінки особливостей розвитку при дизартрії.

Скласти таблицю-схему обстеження у періоди домовленнєвого та раннього мовленнєвого розвитку.

Тема 2. Процедура обстеження мовлення та моторики.

Скласти карту логопедичного обстеження.

Тема 3. Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії.

Підготувати на вибір повідомлення: «Сутність надання медичної допомоги при дизартрії», «Сутність надання психологічної допомоги при дизартрії», «Сутність надання педагогічної допомоги при дизартрії».

Тема 4. Специфічні напрями подолання порушень розвитку при дизартрії.

Підготувати конспект розділу праці І.А. Смірної «Організаційно-методичні основи логопедичної роботи із дошкільниками із ДЦП» (2007р.)

Тема 5. Стратегії логопедичного впливу.

Підготувати конспект розділу праці Приходько О.Г. «Специфіка корекційно-логопедичної роботи при дизартрії» (2010р.)

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ IV

Порушення голосу та система корекційного впливу з метою їх подолання

Тема 1. Голос та його акустичні властивості

Підготувати таблицю акустичних властивостей голосу.

Основна література: 1,9,10.

Додаткова література: 3,6,8.

Тема 2. Обстеження голосових порушень

Скласти логопедичну картку обстеження осіб із порушеннями голосу.

Основна література: 7, 8, 9.

Додаткова література: 1,6,7,8.

Тема 3. Класифікація порушень голосу

Скласти розгорнуту таблицю типів порушень голосу.

Основна література: 1, 7,9,10.

Додаткова література: 1,6,8.

Тема 4. Методика корекційної роботи

Підготувати конспект заняття для дітей з порушеннями голосової функції з використанням сучасних технік корекції голосових порушень.

Основна література: 1,7, 8, 9.

Додаткова література: 1, 3, 8

VII. НАУКОВО-ДОСЛІДНА РОБОТА

Здійснити обстеження звуковимовної сторони мовлення дитини старшого дошкільного віку. Скласти кейс-сторі на обстежену дитину за планом:

ОРІЄНТОВНИЙ ПЛАН СКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОГО КЕЙСУ:

I частина: змістова

1. Аналіз анамнестичних даних. Аналіз відомостей про розвиток дитини до моменту обстеження: перебіг пренатального, натального та раннього постнатального періоду, перенесені захворювання, умови виховання, домовленнєвий, ранній мовленнєвий розвиток, особливості опанування руховими навичками (зі слів батьків).
2. Аналіз обстеження стану моторики. Аналіз дослідження координації, диференційованості рухів в загальній скелетній, м'язовій, ручній (пальцевій), артикуляційній мускулатурі.
3. Аналіз дослідження стану звуковимови. Аналіз завдань, що передбачають виявлення рівня сформованості у старших дошкільників уміння правильно вимовляти звуки ізольовано, у складах, словах, реченнях, зв'язному мовленні.
4. Аналіз дослідження лексичної та граматичної складової мовлення.

II частина: перешкоди

1. Які у мене виникли труднощі при обстеженні / спілкуванні / взаємодії з дитиною?
2. Які у мене виникли труднощі при спілкуванні / взаємодії з батьками дитини?

III частина: самоаналіз

1. Які професійні / ігрові прийоми, методи, форми роботи мені допомогли?
2. Які професійні / ігрові прийоми, методи, форми роботи не спрацювали? Як саме не спрацювали (що я робив, що робила дитина)?

IV частина: резюме.

1. Який підсумок можу зробити самостійно?
2. Який підсумок / висновок / допомогу очікую від колег / групи / викладача?

***Критерії оцінювання:** змістовність, логічність, структурованість.*

VIII. СИСТЕМА ПОТОЧНОГО І ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАНЬ

Навчальні досягнення здобувача першого (бакалаврського) рівня з дисципліни «Логопедія» оцінюються за Європейською модульною кредитно-трансферною системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості

модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти (п. IV), де зазначено види й терміни контролю. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у європейську (ECTS) шкалу подано у табл. 8.1, табл. 8.2.

Таблиця 8.1

Система оцінювання навчальних досягнень студентів з дисципліни
«Логопедія»

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№ п/п	Вид діяльності	Кількість рейтингових балів
1.	Відвідування лекцій	14
2.	Відвідування практичних/семінарських занять	14
2.	Виконання практичних/семінарських занять	130
3.	Модульні контрольні роботи	100
4.	Самостійна робота	70
5.	Науково-дослідна робота	30
Разом балів		358
$358:60=5,96$		

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної навчально-дослідної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- ✓ своєчасність виконання навчальних завдань;
- ✓ повний обсяг їх виконання;
- ✓ якість виконання навчальних завдань;
- ✓ самостійність виконання;
- ✓ творчий підхід у виконанні завдань;
- ✓ ініціативність у навчальній діяльності.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студента застосовуються такі методи:

- **Методи усного контролю:** індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, екзамен.
- **Методи письмового контролю:** модульне письмове тестування.
- **Методи самоконтролю:** уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Таблиця 8.2

Порядок переведення результатів, отриманих за 100-бальною школою оцінювання, в шкалу за системою ЄКТС

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) у межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) із значною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достаньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним виченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти, де зазначено види й терміни контролю. Сума отриманих студентом балів в інтервалі від 1 до 60. Якщо студент набрав менше 35 балів він не допускається до складання іспиту.

Кожний модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, виконання самостійної роботи, індивідуальну роботу, модульну контрольну роботу. Реферативні дослідження, які виконує студент за визначеною тематикою перевіряються викладачем. Модульний контроль знань здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу модуля.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на семінарських заняттях, під час виконання самостійної та індивідуальної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- своєчасність виконання навчальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань.

IX. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1) За джерелом інформації:

• *Словесні:* лекція із застосуванням комп'ютерних інформаційних технологій (PowerPoint – Презентація), семінари, пояснення, розповідь, бесіда.

• *Наочні:* спостереження, ілюстрація, демонстрація.

• *Практичні:* вправи.

2) За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3) За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4) За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

1) Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо), ретроспективний метод.

X. МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

- ✓ опорні конспекти лекцій;
- ✓ робоча навчальна програма;
- ✓ презентації теоретичного матеріалу в Power Point
- ✓ роздаткові матеріали для самостійної роботи студента під час практичних занять;
- ✓ контрольні завдання для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- ✓ тести
- ✓ РКР

XI. ПИТАННЯ ДО ЕКЗАМЕНУ

1. Будова мовленнєвого апарату; іннервація та основні м'язи, що беруть участь у процесі реалізації мовлення.
2. Онтогенетичний зв'язок загальної та мовленнєвої моторики.
3. Специфіка порушень опорно-рухового апарату та мовлення при ДЦП.
4. Роль пластичності та компенсації у розвитку організму дитини в умовах ДЦП.
5. Нейродинаміка як основа компенсації при ДЦП.
6. Визначення дизартрії, анартрії.
7. Розвиток вчення про дизартрію в теорії та практиці логопедії.
8. Неврологічна патологія як основа виникнення дизартрії.
9. Структура дефекту при дизартрії.

10. Сучасні класифікації дизартрії.
11. Визначення форм дизартрії на основі принципу локалізації мозкового ураження.
12. Характеристика бульбарної дизартрії.
13. Характеристика псевдобульбарної дизартрії.
14. Характеристика коркової дизартрії.
15. Характеристика мозочкової дизартрії.
16. Характеристика екстрапірамідної дизартрії.
17. Визначення форм дизартрії на основі синдромологічного підходу.
18. Характеристика спастико-паретичної дизартрії.
19. Характеристика спастико-ригідної дизартрії.
20. Характеристика гіперкінетичної дизартрії.
21. Характеристика атактичної дизартрії.
22. Особливості розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в осіб з дизартрією.
23. Характеристика легких дизартричних розладів.
24. Алгоритм обстеження у період домовленнєвого та раннього мовленнєвого розвитку.
25. Загальна процедура обстеження мовлення та моторики.
26. Визначення стану сформованості мовлення в осіб з дизартрією.
27. Виявлення легких дизартричних розладів в осіб з дизартрією.
28. Визначення стану сформованості моторики в осіб з дизартрією.
29. Процедура вивчення анамнестичних даних.
30. Специфіка обстеження артикуляційного апарату з метою виявлення дизартричних порушень.
31. Процедура обстеження м'язової мускулатури з метою виявлення дизартричних проявів.
32. Визначення специфіки порушень звуковимови в умовах дизартрії.
33. Визначення специфіки порушень лексико-граматичного ладу мовлення в умовах дизартрії.
34. Визначення специфіки порушень просодичних компонентів мовлення при дизартрії.
35. Визначення специфіки порушень фонематичних процесів при дизартрії.
36. Визначення специфіки порушень читання та письма при дизартрії.

37. Процедура обстеження стану сформованості динамічного праксису в осіб з дизартрією.
38. Процедура обстеження стану сформованості просторового, конструктивного праксису; праксису пози руки; вивчення психомоторного профілю та відчуття ритму.
39. Визначення специфіки розвитку пізнавальних процесів, емоційно-вольової сфери та особистості в осіб з дизартрією.
40. Медико-психолого-педагогічний підхід до подолання порушень при дизартрії.
41. Принципи, задачі і методи реабілітації при дизартрії.

- 42.Єдність лікувальних, психологічних та педагогічних (логопедичних, загальнодидактичних) заходів у подоланні порушень при дизартрії.
- 43.Специфічні напрями подолання порушень розвитку при дизартрії.
- 44.Нормалізація м'язового тону при дизартрії.
- 45.Розвиток моторики артикуляційного апарату та пальців рук, дихальної функції та голосу в осіб з дизартрією.
- 46.Формування просодичної сторони мовлення у осіб з дизартрією.
- 47.Розвиток фонетичної, лексико-граматичної сторони мовлення в осіб з дизартрією.
- 48.Розвиток сенсорних та психічних функцій у осіб з дизартрією.
- 49.Структура і зміст логопедичних занять з подолання дизартрії.
- 50.Зміст, методи і прийоми логокорекційної роботи з усунення легких дизартричних розладів.
- 51.Подолання гіперсаливації при дизартрії.
- 52.Гальмування гіперкінезів в осіб з дизартрією.
- 53.Нормалізація тону м'язів засобами масажу.
- 54.Формування дихання у осіб з дизартрією.
- 55.Формування артикуляційної моторики.
- 56.Формування рухів кисті руки,
- 57.Ритмізація загальної та дрібної моторики,
- 58.Міогімнастика при дизартрії.
- 59.Сучасні логопедичні технології подолання дизартрії (анартрії).
- 60.Організація та забезпечення невербальних засобів комунікації.
- 61.Сенсорне виховання в умовах дизартрії.
- 62.Методика каліграфотерапії при дизартрії.
- 63.Стратегії психологічного впливу та соціальної адаптації при дизартрії.
- 64.Психологічний супровід особи з дизартрією (в тому числі в умовах ДЦП) та її родини.
- 65.Сучасні психотехніки роботи з особами, що мають дизартричні розлади.
66. Профілактика дизартрії.
- 67.Соціальна адаптація осіб з дизартрією.
- 68.Спеціалізована психотерапевтична робота при дизартрії та аномальному формуванні особистості.
- 69.Психотехніки, нетрадиційні методи і прийоми подолання дизартрії.
- 70.Провідні технології надання допомоги при ДЦП.
- 71.Сутність кондуктивної педагогіки.
- 72.Сутність Бобат-терапії.
- 73.Сутність Войта-терапії.
- 74.Сутність методу СІНР В. Козьявкіна.
- 75.Сутність методу нейродинамічної корекції рухів А. Смолянінова.
- 76.Обґрунтуйте види голосу з точки зору механізму утворення.
- 77.Обґрунтуйте акустичні властивості голосу. Дайте визначення поняттю про голос, як явище.
- 78.Обґрунтуйте механізм голосоутворення в нормі та при патологічних змінах.
- 79.Охарактеризуйте вікові особливості голосу.

80.Розкрийте особливості сучасної класифікації порушень голосу.

ХІІ. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Алмазова Е. С. Логопедическая работа по восстановлению голоса у детей / под ред. Г. В. Чиркиной. – 2005. – М. : Айрис-пресс. – 192 с.
2. Беккер К.П., Совак М. Логопедия. – М: Медицина, 1981
3. Винарская Е.Н. Дизартрия. – М., 2005.
4. Детская логопсихология: учеб.пособие / под.ред.В.И.Селиверстова. – М., 2008. - 175 с.
5. Левченко И.Ю. Технологии обучения и воспитания детей с нарушениями опорно-двигательного аппарата: учеб. пособие для студ. сред. пед. учеб. заведений / И.Ю. Левченко, О.Г. Приходько. – М.: Академия, 2001. – 192 с.
6. Логопедия: ученик для студ. дефектол. фак. пед. высш. учеб. заведений / под. ред. Л. С. Волковой. – 5-е изд., перераб. и доп. – М.: Гуманитар. изд. центр ВЛАДОС, 2007. – 703 с.: ил. – (Коррекционная педагогика).
7. Логопедія : підручник / [М. К. Шеремет та ін.] ; за ред. д-ра пед. наук, проф. М. К. Шеремет. – 3-тє вид., перероб. та допов. – Київ : Слово, 2015. – 664 с.
8. Михайлова Г. Д. Причины и некоторые аспекты лечения дисфоний у детей по данным массового осмотра / Г. Д. Михайлова // Вестник оториноларингологии. – 1987. – № 2. – С. 67-69.
9. Новакович М. Л. Методы вокальной фонопедии при стойких нарушениях голоса / М. Л. Новакович // Логопедия. – 2014. – № 3. – С. 32.
10. Орлова О. С. Междисциплинарный подход к комплексной реабилитации детей с нарушениями голоса, речи и слуха / О. С. Орлова, Г. Д. Тарасова // мат-лы III Петербургского форума оториноларингологов в России. – С. 68-69.
11. Психологічна допомога та соціальний супровід батьків, у яких народилися діти з вадами психічного та фізичного розвитку: методичні рекомендації. – К.: Держсоцслужба, 2008. – 28 с.
12. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушенням опорно-рухового апарату та розумового розвитку / За ред. Вавіної Л.С. – К.: «АТОПОЛ», 2010. – 242 с.
13. Ромась О. Ю. Методи відновлення голосу у хворих після часткових та тотальних резекцій гортані / О. Ю. Ромась // Дефектологія. – 2007. – № 2. – С. 39-42.
14. Таптапова, С.Л. Основы фонопедии / С.Л. Таптапова, // Логопедия : Нарушения голоса и звукопроизводительной стороны речи. - М. - Кн.1. Ч.1 : Нарушения голоса. Дислалія. – С.87-89. – С. М., 2003.
15. Тарасун В. В. Логодидактика : навч. посіб. / В. В. Тарасун. – 2-е вид. – К. : Слово, 2011. – 388 с.

16. Тищенко В. В. Ієрархія фонематичних процесів в онтогенезі дитячого мовлення // Теорія і практика сучасної логопедії: збірник наукових праць: Вип.4. – К.: Актуальна освіта, 2007. – С. 3 – 18.

Додаткова:

1. Алан Е.Г. Емері М'язова дистрофія: факти. – 2-е вид. / Пер. з англ. І.Лукашевич. – К., 2001. – 164 с.
2. Артюх М. В. Логопедична допомога дітям з фонетико-фонематичними вадами мови. – К. РНМК, - 1992.
3. Архипова Е.Ф. Логопедическая работа с детьми раннего возраста: учебное пособие / Е.Ф. Архипова. – М.: АСТ: Астрель, 2007. – 222 с.
4. Архипова Е.Ф. Логопедический массаж при дизартрии / Е.Ф. Архипова. – М.: : АСТ: Астель; Владимир: ВКТ, 2008. – 123 с.
5. Бадалян Л.О. Невропатология: учеб.пособие – 2-е изд. – М.: Просвещение, 1987. – 317 с.
6. Михалевская И. А. Профилактика нарушений голоса у лиц речевых и вокальных профессий : дис. ... кандидата пед. наук : 13.00.03 / Михалевская Ирина Анатольевна. – М., 2005. – 193 с.
7. Нохрина А. Инновационные технологии в логопедической практике [Электронный ресурс]. – Режим доступа : URL : <http://www.maam.ru/detskijsad/inovacionye-tehnologi-v-logopedicheskoiipraktike.html>.
8. Сатыго Е. А. Миофункциональные аспекты речевых проблем у детей // Логопед. – 2010. – № 8. – С. 111–114.